

HET BEROEPSGEHEIM ZOALS VOORZIEN DOOR ARTIKEL 458 STRAFWETBOEK (Sw.)

Het beroepsgeheim wordt gewoonlijk omschreven als de geheimhoudingsplicht die van toepassing is op allen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun werden toevertrouwd.

Het **schenden** van het beroepsgeheim, buiten de door de regelgeving of rechtspraak aanvaarde uitzonderingen, is een **misdrijf**. Wanneer je bewust, maar ten onrechte, vertrouwelijke informatie doorgeeft aan derden, riskeer je gevangenisstraffen van 1 tot 3 jaar en/of geldboetes van 100 tot 1.000 euro (x8). Naast een mogelijke strafrechtelijke vervolging, kan het doorbreken van het beroepsgeheim verder ook leiden tot tuchtsancties, een eis tot schadevergoeding, het onbruikbaar worden van bewijzen,... Bovendien zal elke schending van het beroepsgeheim wegen op je vertrouwenrelatie met je cliënt of patiënt waardoor de hulpverlening of gezondheidszorg mogelijks in het gedrang komt.

WIE IS DRAGER VAN HET BEROEPSGEHEIM?

Artikel 458 Sw. somt expliciet enkele medische beroepen op waarvoor het beroepsgeheim geldt, maar voorziet verder ook dat **'alle personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen'** onderworpen zijn aan het beroepsgeheim. Ook vrijwilligers en stagiairs die een hulp- of zorgverlenende taak krijgen binnen de organisatie, hebben beroepsgeheim. Het Hof van Cassatie beperkte de toepassing van art. 458 Sw. wel tot deze personen die in het kader van hun staat of beroep als **'noodzakelijke vertrouwensfiguren'** optreden. Dit zijn personen die men in vertrouwen **moet** nemen, wil men de hulp of zorg krijgen waarvoor men zich tot hen wendt.

WELKE INFORMATIE VALT ONDER HET BEROEPSGEHEIM?

Informatie betreffende, ook minderjarige!, cliënten of patiënten die verkregen werd n.a.v. de hulpverlening of gezondheidszorg, moet geheimgehouden worden wanneer deze **vertrouwelijk** is omdat ze ofwel betrekking heeft op de privésfeer van de betrokkene ofwel omdat de betrokkene ze zelf als vertrouwelijk beschouwt. Louter materiële feiten zonder geheim karakter vallen niet onder het beroepsgeheim. Ook **geanonimiseerde** informatie valt niet onder het beroepsgeheim indien uit deze informatie niet afgeleid kan worden wiens informatie het betreft.

UITZONDERINGEN OP HET BEROEPSGEHEIM

1. Heb je beroepsgeheim t.a.v. de ouders van je minderjarige cliënten of patiënten?

Wanneer wilsbekwame minderjarigen zelf én alleen beslissingen mogen nemen over hun jeugdhulp of gezondheidszorg, heb je ook beroepsgeheim tegenover hun ouders.

2. De getuigenis in rechte

Je hebt een spreekrecht én een zwijgrecht wanneer je een getuigenis moet afleggen voor een (onderzoeks)rechter of parlementaire onderzoekscommissie.

3. In het geval de wet, het decreet of de ordonnantie het verplicht of toelaat

Sommige regelgeving verplicht je om, onder bepaalde omstandigheden en/of aan bepaalde personen of diensten, vertrouwelijke informatie door te geven. Andere regelgeving verplicht dit niet, maar laat het wel toe.

⇒ Maar **géén meldingsplicht** voor dragers van het beroepsgeheim!

Art. 29 Sv. en art. 30 Sv. voorzien in de verplichte aangifte van bepaalde misdrijven aan de procureur des Konings.

Maar omdat er geen straf voorzien wordt op de niet-naleving van deze artikelen en wel in art. 458 Sw. heeft je beroepsgeheim voorrang op de meldingsplicht.

⇒ Art. 422bis Sw. **'Schuldig hulpverzuim'**

Wanneer je weet hebt van iemand die in groot gevaar verkeert en je deze persoon enkel kan helpen door je beroepsgeheim te doorbreken, mag dit. Je moet in elk geval iets ondernemen om de persoon te helpen.

4. De noodtoestand

Wanneer de psychische of fysieke integriteit van personen ernstig, daadwerkelijk gevaar loopt, mag je je beroepsgeheim doorbreken als dit de enige manier is om de persoon te helpen. Je mag bv. derden (de politie, het VK, ouders,...) bij de situatie betrekken die beter dan jij geschikt zijn om het gevaar aan te pakken.

5. Art. 458bis Sw. 'Aangifterecht van bepaalde misdrijven t.a.v. minderjarigen of kwetsbare personen'

Art. 458bis Sw. laat toe dat je aangifte doet bij de procureur des Konings van bepaalde misdrijven wanneer er een ernstig, dreigend gevaar bestaat voor de psychische of fysieke integriteit van minderjarigen of kwetsbare personen; of wanneer er aanwijzingen zijn dat andere minderjarigen of kwetsbare personen het slachtoffer kunnen worden van deze misdrijven. Bijkomende voorwaarde is dat jij, zelf of met hulp van anderen, onvoldoende voor bescherming kan zorgen.

6. Art. 458ter Sw. 'Uitzondering voor het overleg ter preventie van geweld'

Het nieuwe artikel 458ter Sw. stelt dat je je beroepsgeheim mag doorbreken wanneer je deelneemt aan een overleg georganiseerd met het oog op (1) de bescherming van de psychische of fysieke integriteit van personen; of (2) ter voorkoming van terroristische misdrijven of misdrijven gepleegd in het raam van een criminele organisatie. Het overleg moet bovendien georganiseerd worden (1) krachtens een wet, decreet of ordonnantie; of (2) met de gemotiveerde toestemming van de procureur des Konings.

7. Specifieke bepalingen m.b.t. het beroepsgeheim binnen de IJH

⇒ Art. 7 decreet IJH stelt dat iedereen die zijn medewerking verleent aan de jeugdhulp gebonden is door de geheimhoudingsplicht, dus bv. ook de vertrouwenspersoon.

⇒ Art. 74 decreet IJH (= het gedeeld beroepsgeheim binnen de IJH) voorziet dat actoren binnen de IJH onderling noodzakelijke gegevens mogen uitwisselen in het belang van personen tot wie de jeugdhulp zich richt om hun opdracht uit te voeren. Men moet hiervoor wel de instemming van de betrokkenen proberen verkrijgen.

⇒ In principe is de gegevensoverdracht tussen de gemandateerde voorzieningen en magistraten belast met jeugdzaken, en sociale diensten verboden (art. 75 decreet IJH). Het verbod geldt niet wanneer men hiervoor de instemming heeft van de bekwame minderjarige, en van zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken. Het verbod geldt evenmin voor de overdracht van basisgegevens m.b.t. de identificatie van de betrokken partijen of m.b.t. de jeugdhulp die verleend wordt of werd.

⇒ Art. 75/1 voorziet in een gelijkaardig verbod voor de gegevensoverdracht tussen jeugdhulpaanbieders en magistraten belast met jeugdzaken, en sociale diensten. Met de instemming van de bekwame minderjarige, en van zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken kan wel informatie doorgegeven worden. Ook basisgegevens m.b.t. de identificatie van de betrokkenen; of m.b.t. het feit of er jeugdhulp werd aangevat, voortgezet of beëindigd kunnen doorgegeven worden maar alleen op schriftelijke vraag van magistraten belast met jeugdzaken of sociale diensten.

⇒ Volgens art. 76 decreet IJH kan je je beroepsgeheim doorbreken om informatie door te geven aan de gemandateerde voorzieningen in kader van een aanmelding of onderzoek naar een verontrustende situatie (VOS).

8. Het gedeeld beroepsgeheim

Binnen de rechtspraak aanvaardt een meerderheid dat je (1) noodzakelijke gegevens (2) in het belang van de cliënt/patiënt (3) die hiervan op de hoogte is, mag delen met (4) een drager van het beroepsgeheim die (5) binnen dezelfde context betrokken is bij de cliënt/patiënt.

⇒ Het **gezamenlijk** beroepsgeheim

Binnen éénzelfde team of equipe mag men niet alleen noodzakelijke gegevens maar alle relevante gegevens uitwisselen.

9. De eigen verdediging van de hulpverlener of zorgverstreker

Je mag je beroepsgeheim doorbreken om bepaalde informatie te gebruiken als verdediging wanneer men je voor een rechter of ombudsdienst daagt.

10. De strafvervolgning van de hulpverlener of zorgverstreker

Je kan je niet op je beroepsgeheim beroepen om bepaalde informatie niet vrij te geven wanneer er een strafrechtelijk onderzoek loopt naar jou. (Op bevel van) de onderzoeksrechter kan (men) bv. je dossiers in beslag nemen.

11. De instemming van de cliënt of patiënt

Binnen de rechtspraak is men het er niet over eens, of de instemming van je cliënt of patiënt voldoende is om je van je beroepsgeheim te ontheffen. Wel voor de CLB's, daar is deze uitzondering verankerd in regelgeving. Andere hulpverleners of zorgverstrekkers geven vertrouwelijke informatie best door via de cliënt of patiënt.

MEER INFO?

Meer info over onze publicaties over o.a. de informatie-uitwisseling met de politie en justitie, de discretieplicht (of ambtsgeheim), de privacy van minderjarigen, de rechten van minderjarige cliënten in de IJH, de rechten van minderjarige patiënten, als ouders uit elkaar gaan,... vind je via www.tzitemzo.be/professionelen.

Voor minderjarigen is er de informatiefolder (voor 12- tot 18- jarigen) 't Zitemzo... met het beroepsgeheim. Meer informatie via www.tzitemzo.be/jongeren

Diensten en professionelen kunnen met hun complexe, juridische vragen en casussen m.b.t. minderjarigen steeds terecht bij de juridische helpdesk van tZitemzo (voorheen de Kinderrechtswinkel). De medewerkers van de helpdesk verzorgen ook workshops op maat van uw team of organisatie over alle belangrijke thema's uit het Belgisch jeugdrecht.

tZitemzo voor professionelen: 09/234.19.72 of jurist@tzitemzo.be